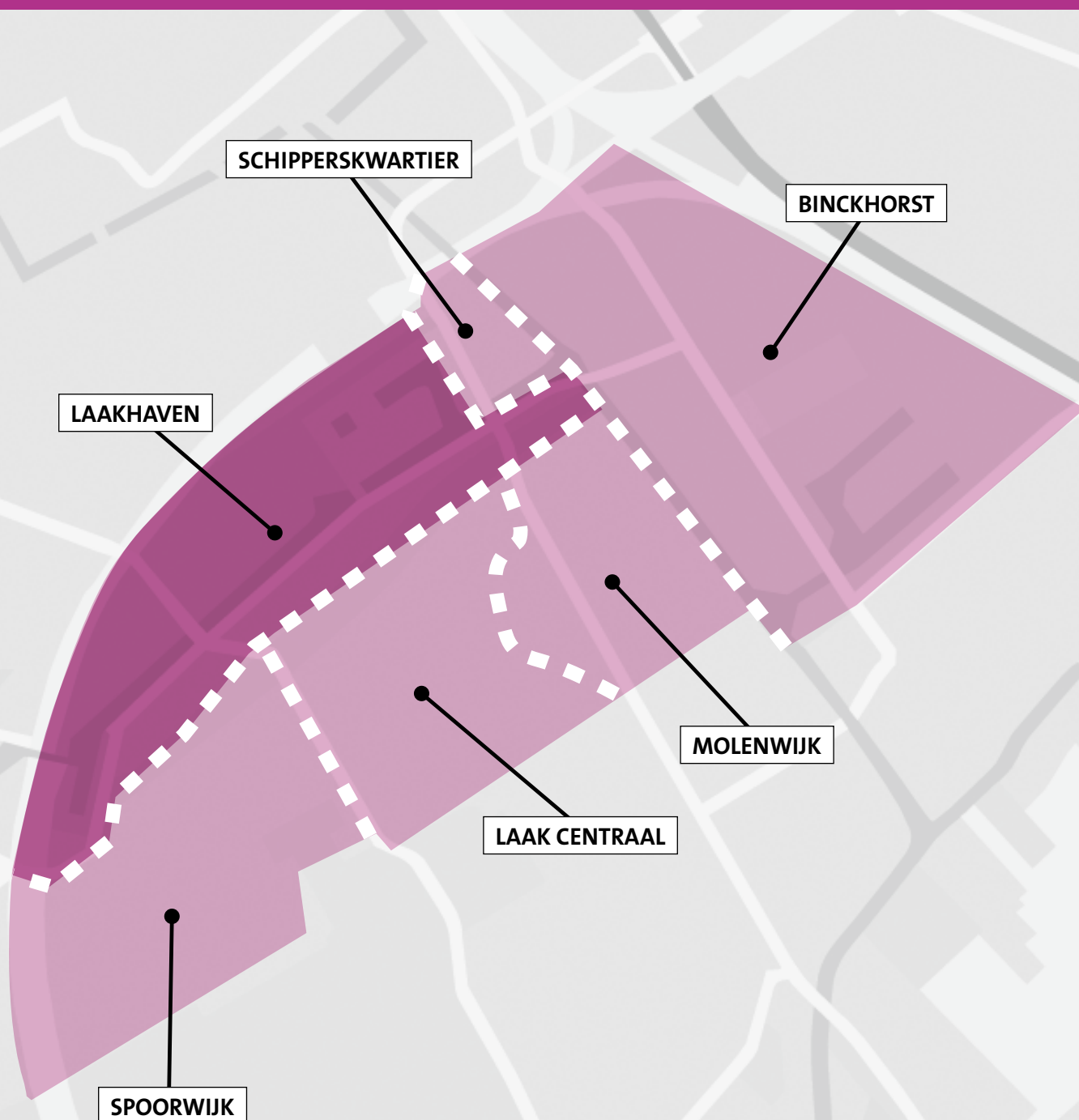

Den Haag

Wijkprogramma 2016-2019

Stadsdeel Laak

Laakhaven

Voorwoord

Hierbij bied ik u met genoegen het wijkprogramma Laakhaven 2016-2019 aan. Het programma is tot stand gekomen met bewoners en organisaties die enthousiast hebben meegedacht over de plannen voor de komende jaren.

Daarnaast vormen de doelstellingen van het collegeprogramma 'Vertrouwen op Haagse kracht' op het gebied van (onder andere) leefbaarheid, veiligheid, wonen, werk en participatie, een extra motivatie voor deze plannen.

Investeren in het sociale domein en in de openbare ruimte, meer mensen aan het werk, de wijkaanpak nieuwe stijl en duurzaam denken en doen, zijn grote uitdagingen voor Laak, waar we de komende periode de schouders onder gaan zetten. Ik hecht er aan dat bij de uitwerking en uitvoering van de plannen wordt aangesloten bij wat er volgens de bewoners in de wijk leeft en speelt. Dan gaat het niet alleen om de zorgen en aandachtspunten in de wijk, maar ook om de kansen en mogelijkheden en het benutten van de inzet en potentie van bewoners zelf: De Haagse Kracht! Daarover heeft het stadsdeel met u gesproken tijdens de bewonersavonden afgelopen zomer. Uw inbreng is samengevat in de wijkprogramma's. Naast de bewoners en ondernemers is ook aan de partners (zoals de corporaties en het welzijnswerk) en de gemeentelijke vakdiensten gevraagd om mee te denken over de aanpak in de wijk.

In deze programma's is niet al het reguliere werk opgenomen, maar gaat het vooral om specifieke aandachtspunten waarop de komende tijd extra acties en inzet nodig zijn.

Als portefeuillehouder Wijkaanpak hecht ik er bovendien aan dat er vanuit de wijkaanpak nieuwe stijl een stevige impuls komt om meer te investeren in mensen, met extra aandacht voor scholing, werk, veiligheid, aanpak openbare ruimte en (bewoners)participatie.

Laak is met bijna 40.000 inwoners, het op een na kleinste stadsdeel van Den Haag. Meer dan 70% van de bewoners heeft een migratieachtergrond. De afgelopen jaren heeft Laak, met name Laak-Centraal, te maken met een sterke toename van de vestiging van Oost-Europeanen.

Laak is een stadsdeel met vele gezichten. Er is enerzijds veel potentie, o.a. qua ligging, (maatschappelijk) ondernemerschap en aanwezigheid van de grote onderwijsinstellingen. Er zijn veel bewoners, verenigingen en scholen die iets willen betekenen voor de wijk. Met bedrijven die innoveren en banen creëren. Maar er zijn ook zorgen over de leefbaarheid, sociale samenhang, gedrag van groepen jongeren, armoede, werkloosheid en veiligheid. Ik ga me er voor inzetten om de voorstellen en projecten opgenomen in deze wijkprogramma's de komende jaren samen met u en het stadsdeel verder gestalte te geven en kijk met belangstelling uit naar de eerste resultaten. Bedankt voor uw medewerking en inbreng bij het tot stand komen van deze programma's en ik vertrouw op een goede samenwerking de komende jaren.

Rabin Baldewsingh
Stadsdeelwethouder Laak

Stadsdeel Laak

Laakhaven

Stadsdeel Laak

Laakhaven

Inhoud

1. Karakter van het gebied	6
2. Opvallende cijfers en ervaringen	6
3. Prioriteiten	9
4. Samenvatting activiteiten	10
5. Activiteiten 2016	12

Inleiding

Elke wijk een eigen wijkprogramma

Dit jaar werken de stadsdelen voor het eerst met wijkprogramma's. De gemeente wil de bewoners en ondernemers meer op maat bedienen door de wijken centraal te stellen. Elke wijk heeft zijn eigen karakter en krijgt zijn eigen programma.

Wat vinden we belangrijk en wat willen we?

In het wijkprogramma staat wat bewoners, ondernemers, partners en de gemeente belangrijk vinden voor het gebied (prioriteiten) en wat we samen in de komende vier jaar willen realiseren op het gebied van jeugd en onderwijs, wonen, bedrijvigheid, leefbaarheid en veiligheid, werk en inkomen, opvoeding en zorg, sociale cohesie en buurtwaardering.

Samen met bewoners, ondernemers en andere partijen

Uitgangspunt om de doelen te bereiken is samenwerking van de gemeente met bewoners, ondernemers, welzijnswerk, politie en andere partijen in het gebied. De eigen kracht van bewoners en ondernemers staat centraal.

In dit programma is niet al het reguliere werk (beleid en projecten) opgenomen, maar gaat het vooral om specifieke aandachtspunten waarop de komende tijd extra acties en inzet nodig zijn en die volgens belanghebbenden in de wijk ('Haagse Kracht') het verschil kunnen maken in de komende jaren.

Van prioriteiten naar activiteiten

Bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties in de wijken hebben in juli en september 2015 met de gemeente besproken welke prioriteiten voor hun gebied gelden. De prioriteiten vormen de basis voor concrete activiteiten van het wijkprogramma die het stadsdeel tussen 2016 en 2019 uitvoert.

Het financiële kader van het wijkprogramma

In de wijkprogramma's wordt geen financiële paragraaf opgenomen voor projecten en activiteiten. Niet alles wat als prioriteit is aangegeven door bewoners en organisaties zal in het komend jaar kunnen worden uitgevoerd. Door de invoering van de wijkprogramma's neemt de beschikbare hoeveelheid middelen niet toe. Dat betekent dat soms binnen het budget geherprioriteerd moet worden. Sommige zaken kunnen alleen worden uitgevoerd indien daar budget voor kan worden vrijgemaakt. Dat vergt dan besluitvorming door college en Raad.

1. Karakter van het gebied

Laakhaven wordt begrensd door de Waldorpstraat, Fijnjekade/Rijswijkseweg en het riviertje de Laak. Het is een gebied met twee gezichten.

De ene kant van Laakhaven is het gebied ten noorden van het Laakkanaal. In dit deel is een grote ontwikkeling aan de gang: van een bedrijventerrein verandert het in een gemengd stedelijk gebied waar niet alleen bedrijven, maar ook woningen zijn. Deze ontwikkeling begon in de jaren 80. Specifiek is het gebied ten westen van de Haagse Hogeschool: het gebied tussen de Calandstraat – Waldorpstraat – Calandkade – Neherkade (Laakhaven-West). Op dit moment wordt dit gebied in snel tempo ontwikkeld. Het industriële erfgoed, zoals de RAC-hallen en de hijskranen, geeft het gebied een bijzonder karakter en biedt mogelijkheden voor unieke bestemmingen.

De andere kant van Laakhaven is het gebied vanaf de Neherkade tot aan de Laakweg. Het kenmerkt zich door sociale woningbouw in hoge flats. Bewoners in de hoogbouw zijn redelijk anoniem. Daardoor is er weinig sociale cohesie en weinig betrokkenheid bij de buurt. We vermoeden dan ook dat de vele ouderen in dit gebied zich vaak eenzaam en geïsoleerd voelen. Ook laten de cijfers zien dat in dit gebied sprake is van een concentratie van armoede, werkloosheid en andere sociaal-economische problemen.

2. Opvallende cijfers en ervaringen

Jeugd en onderwijs

Ongeveer 26,7% van de bewoners van Laakhaven is jonger dan 25 jaar.

Leeftijd	0 - 24 jaar	25 - 64 jaar	65-plus
	26,7%	55,2%	10,1%

In Laakhaven is een aantal onderwijsinstellingen gevestigd, zoals de Basisschool Prins Willem Alexander bij het Slachthuisplein, de Haagse Hogeschool en ROC Mondriaan. Den Haag wordt steeds meer een studiestad én studentenstad. Het hoger onderwijs verbindt zich meer en meer met partijen in de stad. Dat gebeurt bijvoorbeeld op het gebied van onderzoek en werkervaringsplekken. In het stadsdeel Laak, en in het bijzonder in Laakhaven, biedt de aanwezigheid van onderwijsinstellingen én studentenhuisvesting kansen en mogelijkheden tot samenwerking op wijkniveau.

Wonen

Woningen	1-2- kamerwoning	3-kamerwoning	4-kamerwoning	5 of meer kamers
	27,3%	28%	38,2%	6,9%
	Sociale huur	Particuliere huur	Koop	
	70,7%	7,8%	16,5%	

De meeste woningen in Laakhaven zijn gebouwd in de periode 1971-2000. Het zijn voornamelijk sociale huurwoningen in grote hoogbouwcomplexen, zoals Hagemeyer, de Lamel en de complexen aan de Stieltjesstraat.

Er is meer variatie in soorten woningen dan in de andere wijken van Laak. De waarde van de woningen ligt lager dan het Haags gemiddelde. De gemiddelde waarde van een woning is € 116.369 (€ 186.833 in Den Haag). Die waarde is de afgelopen jaren gelijk gebleven.

Bedrijvigheid

Er is veel bedrijvigheid in Laakhaven. In het grote winkelcentrum MegaStores moet de leegstand worden aangepakt. Ook moeten er meer verschillende winkels komen. In de rest van het gebied staan of komen hier en daar kantoren leeg; die kunnen een andere bestemming krijgen. In het ontwikkelingsgebied Laakhaven-West vormen Maakhaven en de RAC-hallen een creatief centrum.

In Laakhaven-West komen drie Hindoetempels te staan. Die hebben straks een aantrekkingskracht op heel Den Haag en daarbuiten.

Leefbaarheid en veiligheid

De gebieden rond de havens, de bedrijventerreinen, het station Hollands Spoor en de hoogbouw zorgen voor anonimiteit. Bewoners voelen zich onveilig. In de hoogbouwcomplexen is sprake van vervuiling, inbraken en vernielingen. Bewoners gooien afval van de flats naar beneden en houden de omgeving van de flats niet bij.

Werk en inkomen (armoede)

Werk en inkomen	Laakhaven	Laak	Den Haag
Gemiddeld besteedbaar inkomen	€ 17.800	€ 17.866	€ 23.300
Werkzoekenden	9,2%	6%	4,6%
Huishoudens met een minimum-inkomen	35,9%	22,8%	17,2%

Laakhaven heeft het hoogste percentage minimahuishoudens van Laak: 35,9%. 14,8% van deze huishoudens maakt gebruik van de bijzondere bijstand. Dit is veel minder dan in Spoorwijk en Laak-Noord.

De studenten in dit gebied hebben ook een laag inkomen, maar zij zijn geen kwetsbare groep.

Opvoeding en zorg

In Laakhaven wonen meer ouderen dan in de rest van Laak: meer dan 10% van de bewoners is ouder dan 65 jaar. Met name ouderen in de hoogbouwcomplexen voelen zich mogelijk eenzaam en geïsoleerd. Daarnaast zijn er veel gezinnen met kinderen in de wijk, waaronder een groot aantal arme gezinnen.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) in Laakhaven biedt veel activiteiten op het gebied van opvoedingsondersteuning en jeugdhulpverlening voor het hele stadsdeel.

Het wijkcentrum Laakhaven biedt allerlei mogelijkheden om activiteiten voor en door bewoners te ontwikkelen.

Sociale cohesie

Leeftijd	0 - 24 jaar oud	25 - 64 jaar oud	65-plus
	26,7%	55,2%	10,1%

Afkomst	Nederlands	Turks	Marokkaans	Overig
	18,5%	20,5%	16,7%	16,3%

De bevolking in Laakhaven is gemiddeld iets ouder dan in Den Haag. Ook wonen hier iets meer 65-plussers dan in de rest van Laak. Van de bewoners heeft 18,5% een Nederlandse afkomst; 81,5% heeft een andere afkomst. Dit is veel hoger dan het Haags gemiddelde van 50,1%. Er zijn in Laakhaven dus veel bevolkingsgroepen die in cultuur en achtergrond van elkaar verschillen.

In wijkcentrum Laakhaven zetten bewonersgroepen met verschillende culturele achtergronden zich wekelijks in voor activiteiten.

In de hoogbouw in Laakhaven is sprake van anonimiteit, sociale isolement en ongewenst gedrag. Bewoners doen weinig voor hun buurt en voelen zich nauwelijks verantwoordelijk voor hun directe woon- en leefomgeving.

Er zijn jongeren in de wijk die overlast geven.

We hebben nog niet goed in beeld welke problemen er precies achter de voordeur zijn.

Het gebrek aan sociale cohesie brengt met zich mee dat bewoners weinig organiseren en nauwelijks naar centrale bewonersbijeenkomsten komen.

Buurtwaardering

Uit de Leefbaarometer blijkt dat de kwaliteit van de woningen in Laakhaven veel lager is dan het landelijk gemiddelde, en ook lager dan in de andere wijken in Laak. Ook zijn bewoners minder tevreden over de samenstelling van de bevolking dan gemiddeld in Nederland en ze worden steeds minder tevreden. Wel zijn ze er iets meer tevreden over dan bewoners van Spoorwijk, Laak-Noord en Schipperskwartier.

In Laakhaven zijn bewoners redelijk tevreden over de kwaliteit van de openbare ruimte.

3. Prioriteiten

In dit wijkprogramma noemen we een aantal prioriteiten waar we de komende vier jaar extra aandacht aan geven. Daarnaast blijven we onze gewone taken doen in de wijk: we houden het stadsdeel schoon, heel en veilig; we onderhouden de buitenruimte; we zorgen ervoor dat bewoners elkaar kunnen ontmoeten en dat ze uitgaan van hun eigen kracht op het gebied van welzijn en zorg. Ook informeren we bewoners over zaken die voor hen van belang zijn.

Laak is opgenomen in de Nieuwe Wijkaanpak. Dit programma bestaat uit de volgende vijf thema's:

- werkgelegenheid en onderwijs (inclusief wijkeconomie)
- buitenruimte en wonen
- opvoeding en zorg
- veiligheid
- samenleven en kwaliteit van leven

In overeenstemming met bovenstaande thema's en in samenspraak met bewoners zijn de volgende prioriteiten benoemd voor Laakhaven.

Verbeteren van de veiligheid, sociale controle en samenhang in de hoogbouwcomplexen

Een samenhangende aanpak van het gebied moet leiden tot meer sociale controle, meer sociale cohesie en meer veiligheid in de hoogbouwcomplexen. Hierdoor ontstaat een prettige woonomgeving.

Tijdelijke leegstaande panden beter benutten

We stimuleren het gebruik van tijdelijk leegstaande bedrijfspanden voor recreatieve, creatieve, sociale of economische activiteiten.

Slachthuisplein als centrale ontmoetingsplek voor Laakhaven

Het opnieuw ingerichte Slachthuisplein wordt een ontmoetingsplek in Laakhaven; het wordt de entree van het stadsdeel.

Meer aandacht voor jongeren en studenten

Jongeren en studenten krijgen ruimte om hun talenten te ontwikkelen. Laakhaven biedt hun voldoende mogelijkheden voor sport, cultuur, onderwijs en voor activiteiten in de buitenruimte.

Benutten van het water en havens voor recreatie

Rond en op het water is het levendig en zijn mogelijkheden om te recreëren.

Ontwikkelen Laakhaven (West) tot aantrekkelijke woon-werkwijk

Laakhaven (West) wordt een prettige en veilige wijk met een passend ingerichte buitenruimte.

4. Samenvatting activiteiten

Verberen van de veiligheid, sociale controle en samenhang in de hoogbouwcomplexen

We richten onze aanpak op het gebied Laakkade – Neherkade. Hier is sprake van ingewikkelde problemen die elkaar versterken. Bewoners hebben heel weinig contact met elkaar. We zorgen voor meer sociale samenhang en pakken problemen achter de voordeur aan. Daarbij ligt de nadruk erop dat bewoners hun eigen kracht versterken en dat ze meer contact krijgen met elkaar.

Ook gaan we eenzaamheid en isolatie onder ouderen tegen. Dat speelt vooral bij ouderen in de hoogbouwcomplexen. Als we kinderen en jongeren uit de wijk hierbij betrekken, bijvoorbeeld door verschillende jong-oud projecten, bereiken we een dubbel effect. De Coalitie Laak - een samenwerkingsverband van gemeente, onderwijsinstellingen, welzijnswerk, ondernemersnetwerken, en dergelijke - kan hier een rol bij spelen. De net geopende ouderensoos de Stiel brengt met zijn activiteiten mensen weer in contact met elkaar en biedt waar nodig ook hulpverlening. De Stiel en wijkcentrum Laakhaven kunnen er samen voor zorgen dat jongeren en ouderen elkaar ontmoeten.

We nemen maatregelen om woninginbraken te voorkomen en te bestrijden en zo het aantal inbraken terug te dringen. Daarbij betrekken we de omgeving.

Overlast pakken we aan met onder andere Integrale Handhavingsacties van gemeente, politie en handhavingsteams, met acties van het Haags Economisch Interventieteam (HEIT) en een nauwe samenwerking met het Veiligheidshuis.

Tijdelijke leegstaande panden beter benutten

We stimuleren snelle tijdelijke oplossingen voor leegstand van zowel kantoren als bedrijven. Die ook kunnen worden aangepast tot woningen. Als dat niet mogelijk of wenselijk is, dan komt er in die panden ruimte om te experimenteren. De RAC-hallen kunnen vaker evenementen huisvesten, bijvoorbeeld over de gebiedsontwikkeling in Laakhaven-West.

Slachthuisplein als centrale ontmoetingsplek

Het Slachthuisplein wordt na de herinrichting een ontmoetingsplaats voor heel Laakhaven en speelplek voor kinderen.

Meer aandacht voor jongeren en studenten

Initiatieven en ideeën van jongeren en studenten krijgen meer ruimte, o.a. doordat we platforms van en voor jongeren oprichten. We vragen deze groepen met nadruk om zich actief in te zetten voor de wijk. Met wijkscans brengen we hun wensen en behoeften in kaart. We willen dat Laakhaven jongeren en studenten voldoende te bieden heeft.

Welzijnswerk moet activiteiten bieden die jongeren meer kansen om hun talenten te ontwikkelen.

De gemeente en onderwijsinstellingen willen graag dat studenten actief worden en zich organiseren. Dat gebeurt nu nog weinig. Studenteninitiatieven zorgen voor een aantrekkelijke studentenstad, en daarom is dit ook een van de speerpunten van het Platform Den Haag Studentenstad.

Benutten van het water en havens voor recreatie

De komst van havens in de Binckhorst en de Petroleumhaven in Laakhaven West geeft waterrecreatie en – sport in heel Laakhaven een nieuwe impuls. Er zijn ideeën voor een “stadsstrand”. Meer waterrecreatie heeft positieve gevolgen voor de wijk economie, bijvoorbeeld doordat er horecagelegenheden aan het water komen en er evenementen worden georganiseerd, enz.

De Petroleumhaven kan ruimte bieden voor (veilige) ligplaatsen voor boten waarvoor elders in Den Haag geen ruimte is, (bijvoorbeeld historische boten en particuliere boten van meer dan 12 m).

Ontwikkelen Laakhaven (West) tot aantrekkelijke woon-werkwijk

Laakhaven West ontwikkelt zich de komende jaren tot een wijk met een gevarieerde stedelijke woon-, werk- en leefomgeving. Er komen veel studenten- en starterswoningen, woningen voor mensen met een stedelijke leefstijl. Het gaat om veelal een- en tweepersoonshuishoudens. Daarvoor zijn vooral appartementen geschikt.

Daarnaast is er ruimte voor particulieren om zelf een kavel te bebouwen en voor experiment.

We kiezen voor modern en vernieuwend bouwen, met variatie in architectuur en soorten woning.

We passen de openbare ruimte aan aan het woonkarakter van het gebied.

We zorgen ook voor passende parkeermogelijkheden in Laakhaven die zo min mogelijk ruimte in de openbare ruimte in beslag nemen. Parkeren op eigen terrein is het uitgangspunt. We streven ernaar dat parkeergarages en andere parkeervoorzieningen dubbel worden gebruikt. Dat wil zeggen dat verschillende soorten bezoekers dezelfde parkeerplaats gebruiken op verschillende momenten.

De openbare parkeerplaatsen zijn bedoeld voor bezoekers.

We verbeteren de openbare ruimte in Laakhaven West. We richten die in op een manier die aansluit bij de te verwachten doelgroep. Er komen voldoende voorzieningen, zoals bomen op straat, verlichting, straatmeubilair, ondergrondse afvalcontainers, fietsbeugels enz. Ook zorgen we voor goede kwaliteit en groen in een omgeving waar veel mensen komen te wonen.

5. Activiteiten 2016

Hoogbouwcomplexen

- Bewonersinitiatieven stimuleren gericht op eigenaarschap en zelfbeheer van de openbare ruimte.
- Armoede bestrijden.
- Meer bewoners betrekken bij de hoogbouwcomplexen en bij de Thijssestraat.
- Extra aandacht voor beweging voor ouderen in samenwerking met de senioren sportconsulent.
- Ouderensoos de Stiel verder ontwikkelen en ondersteunen.
- Nieuwe manieren en methoden zoeken om (allochtone) bewoners te bereiken.

Veiligheid

- Nachtpreventie Laakhaven versterken, waarbij een groep bewoners periodiek 's avonds en 's nachts surveilleert door de wijk.
- Woninginbraken en hennepkwekerijen integraal aanpakken.
- Drank-, drugs-, horeca- en woonoverlast aanpakken, o.a. door Integrale Handhavingsacties, acties van het HEIT, bestuurlijke maatregelen en een nauwe samenwerking met het Veiligheidshuis om in te grijpen bij individuele bewoners die overlast geven. Voor een gerichte aanpak van overlast is het van belang om de meldingsbereidheid van bewoners te vergroten.

Leegstaande panden

- Stimuleren dat er tijdelijke oplossingen komen voor leegstand van bedrijfspanden.

Slachthuisplein

- Slachthuisplein herinrichten.

Jongeren en studenten

- (Digitale) jongeren- en studentenplatforms oprichten.
- Wijkscans uitvoeren met kinderen, jongeren, studenten en ouders en vragen om verbeterpunten voor hun wijk.
- Initiatieven van jongeren stimuleren gericht op talentontwikkeling, sport, gezondheid en veiligheid. Met steun vanuit de gemeente, onderwijsinstellingen en de ACKU (Activiteiten op gebied van Cultuur, Kunst en Uitgaan), gefinancierd vanuit Onderwijsbeleid en de Haagse Hogeschool en Inholland. Met name initiatieven en evenementen in Laakhaven worden gestimuleerd.
- Zorgen voor aantrekkelijke activiteiten vanuit de Haagse Welzijnsorganisatie voor jongeren gericht op talentontwikkeling.
- Fietsendiefstal rondom de Haagse Hogeschool tegengaan.

Benutten water en havens

- Mogelijkheden van een stadstrand onderzoeken, bijvoorbeeld bij de Petroleumhaven aan het begin van de Neherkade.

Ontwikkeling Laakhaven West

- Laakhaven West en Petroleumhaven ontwikkelen, realisatie eerste woningen, bedrijfsruimten en andere functies.
- Parkeerdruk rondom Hindoetempels en bedrijven onderzoeken.
- Contact zoeken met studenten en nieuwe bewoners Laakhaven (West) en hen betrekken bij leefbaarheid en ontwikkeling in dit gedeelte van Laakhaven.
- Gemeente en betrokken partijen zorgen gezamenlijk voor passende inrichting van de buitenruimte.

